

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเรียนด้วยกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น และเพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายทั่วไปเพื่อการพัฒนา กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนา กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสาน เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. เจตคติของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนอนุบาลวัดป่าเลไลยก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งผู้วิจัยสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม โดยได้ผ่านการพัฒนาขึ้นมาจากการแก้ไขปรับปรุง 3 ครั้ง และได้ผ่านการตรวจแก้ไขด้านความถูกต้องเหมาะสม การใช้ภาษา ความสอดคล้องของเนื้อหาและกิจกรรม โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

2.2 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เป็นแบบประเมินแบบ 4 ระดับ โดยแบบประเมินมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.84

2.3 แบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบประเมิน 5 ระดับ โดยได้ผ่านการตรวจแก้ไขด้านความถูกต้อง เหมาะสม การใช้ภาษา และความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับชุดกิจกรรม จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านโดยแบบวัดมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92

3. วิธีดำเนินการทดลอง

3.1 ใช้แบบประเมินทำการประเมินก่อนเรียนกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 60 ข้อ ซึ่งในการทดสอบก่อนเรียนของนักเรียนจะอยู่ในความดูแลของครู

3.2 ชี้แจงวิธีการเรียนด้วยกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้นักเรียนฟัง

3.3 จัดการเรียนการสอนด้วยการใช้ กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ละกิจกรรมตามลำดับ

3.4 เมื่อดำเนินการศึกษาเนื้อหาจากกิจกรรมเสร็จแล้วได้ทำการประเมินหลังเรียนโดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 60 ข้อ

3.5 หลังจากนั้นให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.6 ตรวจสอบผลการทำแบบประเมินท้ายกิจกรรม แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ทดสอบประสิทธิภาพกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากการทำแบบประเมินท้ายกิจกรรม กับคะแนนที่ได้จากการทำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์หลังเรียนด้วยกิจกรรมเสร็จ โดยคิดเป็นร้อยละ จากนั้นนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 ตามที่ตั้งไว้

4.2 วิเคราะห์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนก่อนและหลังกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการทดสอบ คือ t-test for dependent samples

4.3 เปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน

สรุปผลการวิจัย

1. กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 90.25/ 88.61 เป็นไปตามเกณฑ์ 80 / 80 ที่ตั้งไว้

2. ผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 157.97 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 212.67 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนหลังการเรียนด้วยกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความฉลาดทางอารมณ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. นักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าเจตคติก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.53 และเจตคติหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 47.43 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่านักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนด้วยกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อ

พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีเจตคติต่อกิจกรรมดนตรีบำบัดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ เสนอตามลำดับผลการวิจัยดังนี้

1. กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 90.25/ 88.61เป็นไปตามเกณฑ์ 80 / 80 ที่ตั้งไว้ ซึ่งผลการวิจัยข้างต้นเป็นค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละ 90.25 และค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนจากแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 88.61 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิไลพรรณ พลเยี่ยม ที่ได้ทำการพัฒนาหนังสือนิทานคุณธรรมเพื่อใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และพบว่าสื่อดังกล่าวที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

ประการแรก การพัฒนากิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ดำเนินการตามวิธีการสร้างอย่างมีระบบ โดยมีการศึกษาหลักสูตรและวิเคราะห์เนื้อหาที่จะสร้าง กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้วางแผนการสอน แล้วจึงไปใช้ทดลองจริง ถ้ากิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีขั้นตอนการพัฒนาดังกล่าวแล้วจะทำให้คู่มือมีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ประการที่สอง ขั้นตอนการพัฒนากิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีการตรวจสอบแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของประธาน และคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์อีกทั้งผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ทั้งในด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา เพื่อหาข้อบกพร่องของกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

ประการที่สาม กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นคู่มือที่สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นซึ่งอยู่ในชุมชนที่ใกล้ชิดนักเรียน เนื่องจากเนื้อเพลงและบทเรียนล้วนเป็นที่คุ้นเคยอยู่ในชุมชนที่ผู้วิจัยได้ประยุกต์เข้ามาสอดแทรกไว้ในบทเรียนอย่างกลมกลืน

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80 / 80 และมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

2. ผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าจะคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 157.97 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 212.67 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ อูสา สุทธสาคร ซึ่งได้อธิบายถึงผลการศึกษาวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักศึกษาทุนดนตรีไทย ที่ได้เรียนดนตรีไทย เปรียบเทียบกับนักศึกษาปีที่ 1 ทั่วไปที่ไม่ได้เรียนดนตรีไทย พบว่า นักศึกษาที่เรียนดนตรีไทยมีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงกว่านักศึกษาทั่วไปที่ไม่ได้เรียนดนตรีไทย และผลการศึกษาวิจัยของวิมลรัตน์ คำวณิช ที่ได้ทำการวิจัยผลของการฝึกดนตรีไทยและการควบคุมตนเองที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียน กลุ่มควบคุมตนเองมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงกว่ากลุ่มควบคุม ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

ประการแรก กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พัฒนาขึ้นได้ปรับปรุงและหาประสิทธิภาพมาแล้ว และจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าความสอดคล้องอยู่ในระดับสูงซึ่งแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ ประกอบกับผู้วิจัยได้พัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นี้ ก่อนนำไปทดลองจริงอีกครั้ง โดยนำไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนกลุ่มย่อยก่อน เพื่อหาข้อบกพร่อง และจุดอ่อนของกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จึงถือได้ว่า กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พัฒนาขึ้นนี้มีประสิทธิภาพเมื่อกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการเรียนการสอน จึงส่งผลให้นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

ประการที่สอง การเรียนด้วยกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนต้องลงมือปฏิบัติการด้วยตนเองหรือมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอนทุกขั้นตอน ทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาหรือคิดหาคำตอบได้ด้วยตนเอง ยังได้ชี้ให้เห็นว่า กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับ

ประสบการณ์ตรง ให้ผู้เรียนได้สัมผัสและซาบซึ้งในคุณค่าของดนตรีด้วยตนเอง กิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต้องการให้นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและต้องการให้นักเรียนมีความรู้สึว่าการเรียนดนตรี และกิจกรรมแนะแนว เป็นเรื่องน่าสนใจ ง่าย ตื่นเต้น และน่าสนใจ

จากเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จึงมีผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นหลังจากเรียนจบทุกกิจกรรม

3. เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าเจตคติก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.53 และเจตคติด้านหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 47.43 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

ประการแรก นักเรียนมีความพึงพอใจที่กิจกรรมมีความแปลกใหม่ ทำให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะสาเหตุที่ผู้สอนได้ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการคิดลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยปล่อยให้มีโอกาสในการคิด ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่แปลกใหม่ ไม่จำเจอยู่แค่ในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ที่ควรจัดให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย สนุก เวิร์ก ทำง่าย ทำให้อยากเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 4)

ประการที่สอง นักเรียนมีความพึงพอใจที่การจัดกิจกรรมมีการได้แสดงออกผ่านการ ร้อง เล่น เต้น รำ จึงได้รับความสนใจจากเพื่อน ๆ เพราะนักเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า การสร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และทำให้อยากรู้ อยากเห็นจะกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนั้นนักเรียนยังมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่ทำทลายความสามารถของผู้เรียน เพราะผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่ไม่เคยทำมาก่อน ซึ่งจะทำให้นักเรียนต้องคิดหาทางออกของปัญหาอันเป็นเหตุให้เกิดความท้าทายในความรู้สึกรักของผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น ดังคำกล่าวที่ว่า บรรยากาศทางจิตใจหรือบรรยากาศทางจิตวิทยา มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการเรียนการสอนเพราะจะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีชีวิตชีวาและราบรื่น

ประการที่สาม นักเรียนมีความพึงพอใจที่กิจกรรมสนุกสนาน เนื่องจากในกิจกรรมผู้เรียนได้ปฏิบัติเป็นกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างเพลิดเพลินและได้รับความรู้ขณะที่ทำกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ก่อนการนำกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปใช้ ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจและสำรวจสถานที่และอุปกรณ์ ตลอดจนสื่อการเรียนการสอนให้ครบถ้วนก่อนเนื่องจากต้องใช้สื่อการสอนจำนวนมาก

1.2 ในการเรียนการสอนนักเรียน 30 คน นอกสถานที่ เช่น การนำนักเรียนไปจัดกิจกรรมที่เรือนขุนช้างของวัดป่าเลไลยก์พบว่าครูเพียงหนึ่งคน ไม่สามารถควบคุมนักเรียนทั้ง 30 คน ให้อยู่ในความเป็นระเบียบเรียบร้อยได้ จึงควรมีครูผู้ช่วยหรือจัดให้แต่ละกลุ่มมีหัวหน้ากลุ่มช่วยกันดูแล

1.3 ในการเรียนการสอนครูต้องเน้นให้นักเรียนอ่านคำชี้แจงให้เข้าใจเสียก่อนลงมือปฏิบัติเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

1.4 การแบ่งกลุ่มในการปฏิบัติกิจกรรม ครูควรจัดนักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยๆ โดยละเพศ ละเด็กเก่ง ปานกลาง อ่อน ให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน และควรมีการจัดกลุ่มไว้ก่อนล่วงหน้าก่อนที่จะทำการเรียนการสอนเพื่อไม่ให้เสียเวลาในการแบ่งกลุ่มและควรอธิบายบทบาทให้นักเรียนทราบในการปฏิบัติงานกลุ่ม

1.5 สามารถนำกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นี้ ไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น ห้องสมุด ชุมชน ห้องสมุดหมู่บ้าน หรือโรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนได้

1.6 ในช่วงการจัดกิจกรรมอาจจะนำกิจกรรมนันทนาการมาเสริมจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ กระตือรือร้นในกิจกรรมเพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนากิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนในระดับชั้นต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง

2.2 ควรมีการศึกษาถึงผลการเรียนด้วยกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กับตัวแปรอื่นๆ เช่น ความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือศึกษาถึงผลการเรียนด้วยกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อเพิ่มทักษะในการทำงานกลุ่มของนักเรียนระหว่างทำกิจกรรม หรืออาจ

ศึกษาถึงผลการเรียนด้วยกิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาถึงการนำกิจกรรมนันทนาการอื่นๆ เช่น เกม การละเล่นพื้นบ้าน มาใช้ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์หรือกระตุ้นความสนใจในการเรียนของนักเรียน